

Niina Frilander

LASTENVINTTI UNELMA

Opinnäytetyö
Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Elokuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILELEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä 1.11.2010
Tekijä(t) Niina Frilander		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kulttuurituotannon ko.
Nimeke Lastenvintti Unelma		
Tiivistelmä <p>Suunnittelin ja toteutin Lastenvintti Unelma - näyttelyn Kulttuuripappila Sylviin kesäksi 2010. Suunnittelu alkoi tammikuussa 2010 ja Lastenvintti Unelma valmistui Kulttuuripappila Sylvin avajaisiin 11.6.2010.</p> <p>Lastenvintti Unelma on lapsille suunnattu näyttely, joka esittelee Pieksämäen Nukkekodin ja nukketheaterin toiminnan alkua ja kehitystä. Esillä on Pinukke ry:n nukketheaterihahmoja eri näytelmistä. Lastenvintti Unelma tutustuttaa lapset nukkejen historiaan vanhojen nukkejen kautta. Esillä on mm. nukkekoteja, tinasotilaita, nalleja, nukkeja ympäri maailmaa, barbeja ja paperinukkeja. Lisäksi näyttelyssä on mukana lasten arkea käsittelevä osasto, jossa on nähtävillä lasten vaatemuotia 1940–1960-luvuilta ja vanhoja käyttöesineitä, kuten lastenrattaat, pinnasänky ja leikkikehä.</p> <p>Vertaan opinnäytetyössäni tapahtumatuotantoa näyttelyn suunnitteluun ja toteutukseen ja pohdin, miten tapahtumatuotannon kirjallisuutta voi hyödyntää näyttelyn suunnittelussa. Jaan tapahtuman kolmeen osaan: ydinpalveluun, tukipalveluun ja lisäpalveluun. Ydinpalvelu kertoo, mikä on tapahtuman ydin ja minkä takia tapahtuma järjestetään. Tukipalveluihin kuuluu tapahtuman kannalta välttämättömät palvelut ydinpalvelun ympärillä, kuten lipunmyynti ja järjestyksen valvonta. Lisäpalvelut lisäävät tapahtuman toimivuutta ja mielenkiintoa, joka voi esimerkiksi olla ravintolapalvelu musiikkitapahtumassa. Lisäpalvelut jätetään usein huomioimatta näyttelyn suunnittelussa. Museonäyttelyiden, etenkin paikallismuseonäyttelyiden, toiminta käsittää lähes aina vain ydinpalvelun ja tukipalvelut. Otin huomioon Lastenvintti Unelman suunnittelussa lisäpalvelut ja suunnittelin näyttelylle toimivan lisäpalvelun puuhapisteen muodossa.</p> <p>Kulttuuripappila Sylvin henkilökunta ja näyttelyissä vierailevat pitivät näyttelyä onnistuneena. Lastenvintti Unelma sai myös melko paljon julkisuutta kevään 2010 aikana. Lastenvintti Unelmassa ja Kulttuuripappila Sylvissä vieraili kesän aikana n. 5000 kävijää.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Näyttely, Etelä-Savo, tapahtumatuotanto, museo		
Sivumäärä 27	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä) 4		
Ohjaavan opettajan nimi Pekka Uotila		Opinnäytetyön toimeksiantaja Ilkka Seppä

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 1 st of November
Author(s) Niina Frilander	Degree programme and option Culture Manager	
Name of the bachelor's thesis Lastenvintti Unelma		
Abstract <p>I planned and produced a Lastenvintti Unelma -exhibition for Kulttuuripappila Sylvi in summer 2010. The planning started in January 2010 and Lastenvintti Unelma -exhibition was ready for the opening on the 11th of June 2010.</p> <p>Lastenvintti Unelma is an exhibition for children and it shows the history of puppet theatre in Piek-sämäki. Lastenvintti Unelma presents different characters from different plays. The exhibition also includes the history of dolls and toys and there are example doll houses, tin soldiers, teddy bears, dolls from around the world, Barbies and paper dolls. There is a section, which shows children's everyday life through clothing from the 1940-1960's and old utility articles like strollers, cots and playpens.</p> <p>My thesis compares event producing and exhibition planning and considers how a cultural producer can use literature related to event producing for exhibition planning. The event was divided into three parts: core service, support service and extra service. Core service is the core of the event and answers the question, why the event is happening. Support service includes necessary services surrounding the main event, for example ticket sales. Extra service increases the value of the main event and makes it more appealing.</p> <p>Extra services are often ignored in exhibition planning, especially with exhibitions in museums. Museum exhibitions often include only core and support services. When I started planning Lastenvintti Unelma -exhibition, I wanted to also consider extra services. I planned and executed an extra service in Lastenvintti Unelma, which is a place, where children can play safely and at the same time learn about old Finnish children's games.</p> <p>Visitors, who visited in Lastenvintti Unelma and in Kulttuuripappila Sylvi, gave me a positive feedback. Lastenvintti Unelma got quite much publicity in the spring of 2010. During the summer of 2010, there were about 5000 visitors in Lastenvintti Unelma and in Kulttuuripappila Sylvi.</p>		
Subject headings, (keywords) Exhibition, South-Savo, event producing, museum		
Pages 27	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices 4		
Tutor Pekka Uotila	Bachelor's thesis assigned by Ilkka Seppä	

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	PERINNEKULTTUURITOIMINTA	3
2.1	Perinnekulttuuritoiminta Etelä-Savossa.....	3
2.2	Eteläsavolaisten perinnekulttuurikohteiden toimivuus ja haasteet.....	6
3	OPINNÄYTETYÖN TEHTÄVÄ, TAVOITTEET JA TOTEUTUS	7
4	NÄYTTELYN SUUNNITTELEMINEN	9
4.1	Näyttelyn Aihe.....	11
4.2	Näyttelyn rahoittaminen	12
4.3	Uuden näyttelytilan rakentaminen.....	12
4.4	Lastenvintti Unelman esineistö.....	13
5	TUOTTAJAN ROOLI NÄYTTELYN SUUNNITTELUSSA	15
6	NÄYTTELY PROJEKTINA JA TAPAHTUMANA.....	16
6.1	Peruspalvelupaketti.....	18
6.2	Lastenvintti Unelman lisäpalvelut ja peruspalvelupaketti.....	19
6.3	Lisäpalvelu ja pedagogiikka	20
7	LASTENVINTTI UNELMA	21
8	NÄYTTELYN ARVIOINTI.....	25
9	POHDINTA	26
	LÄHTEET	28

LIITE/LIITTEET

- 1 Yksisivuinen liite
- 2 Yksisivuinen liite
- 3 Yksisivuinen liite
- 4 Monisivuinen liite

1 JOHDANTO

Lukiosta valmistuttuani vuonna 2005, kiinnostuin kulttuurialan töistä. Otin yhteyttä Pieksämäkeläiseen kulttuurituottajaan, Ilkka Seppään, joka tarjosi minulle työpaikan uudessa kulttuurimatkailun yrityksessä Pieksämäen Iso-Pappilalla. Pieksämäen Iso-Pappila on yli kaksisataavuotta vanha rakennus ja Etelä-Savon maakunnan vanhin pappila. Siellä on parin vuosikymmenen ajan pidetty kuvataidekouluja syksystä kevääseen. Alkukesästä pappilalla on totuttu näkemään Pieksämäen kuvataideseuran näyttely. Keski- ja loppukesän pappila oli suljettuna. Vuonna 2006 pappilan oli tarkoitus avata ovensa ensikertaa koko kesäksi yleisölle. Toimintaa ryhtyi tukemaan ja suunnittelemaan Pieksämäen Iso-Pappilan tukiyhdistys ry.

Aloitin siis kesällä 2006 ”pappilalaisena”, niin kuin tapana oli sanoa. Ensimmäisenä kesänä pappilan ohjelmassa oli vaihtuvia taidenäyttelyitä ja kirja-antikvariaatin perustaminen. Seuraavina vuosina niin pappilan palvelut kuin kävijämääräkin kasvoivat. Nyt mukana on kesäteatteria, käsityömarkkinat, lauluiltoja, yritys- ja seuravierailuja, kahviopalvelu, puutarhajuhlia, Sylvin kamari – huonenäyttely sekä tietysti useita taidenäyttelyitä ja kirjavintti, joka on kasvanut n. 5000 niteen verran vuodesta 2006. Pieksämäen Iso-Pappila sai kesänimekseen Kulttuuripappila Sylvi, Sylvi Kekkosen mukaan, pappilan ollessa hänen synnyinkotinsa. Olen ollut mukana Kulttuuripappila Sylvin toiminnassa sen perustamisvuodesta tähän päivään saakka.

Opinnäytetyön aihetta miettiessäni, tuntui luonnolliselta ottaa yhteyttä Ilkka Seppään ja muihin pappilalaisiin. Kesätoissa pappilassa, sain usein asiakaspalautetta koskien pappilan vinttitilaa, jossa oli nähtävänä epävirallinen museonäyttely kodin tavaroista ja maataloudesta. Näyttely sijoittui 1900-luvun alkuun. Epävirallinen museonäyttely vintillä pysyi muuttumattomana kolme vuotta ja pappilan vakiovierailijat kertoivat kyllästyneensä siihen. Siitä sain idean pappilan uudesta vinttinäyttelystä. Pappilalaiset tukivat ajatustani. Näin tärkeimpänä tuottaa elävän ja erilaisen museonäyttelyn, joka erottuisi perinteisistä paikallismuseonäyttelyistä.

Suunnittelin ja toteutin, yhdessä työryhmäni kanssa, Lastenvintti Unelman kesäksi 2010 Kulttuuripappila Sylvin vinttitilaan. Näyttelyn suunnittelu alkoi tammikuussa 2010 ja näyttely valmistui viikkoa ennen avajaisia, jotka olivat 11.6.2010.

Kuvailen opinnäytetyössäni Lastenvintti Unelman suunnittelua ja toteutusta sekä pohdin, miten kulttuurialan kirjallisuutta ja oppimateriaaleja kulttuurituottaja voi käyttää ja soveltaa näyttelyn suunnittelussa. Lisäksi mietin, miten ja miksi kulttuurituottajan ammattitaitoa voi ja kannattaa käyttää hyödyksi näyttelyiden suunnitteluissa esimerkiksi paikallismuseoissa.

2 PERINNEKULTTUURITOIMINTA

Perinteet ovat kulttuuria, tarinaa ja tapoja, jotka muistetaan ja halutaan siirtää sukupolvelta seuraavalle. Yksilö valitsee ja sopeuttaa perinteitä oman ryhmänsä kulttuuriin. Näin jokainen ryhmä tuottaa myös omaa perinnettä, joka on yhteydessä ryhmän maailmankuvaan ja identiteettiin. Kansanperinne tarkoittaa suomalaisille kansanomaisia käytäntöjä, uskomuksia, tietoa, tapoja ja asenteita (Puustinen 2010).

Opinnäytetyössäni tarkoitan perinnekulttuuritoiminnalla lähinnä perinteistä paikallismuseotoimintaa ja paikallismuseotoiminnan ympärille rakennettuja palveluja, jotka tukevat alueellista kulttuuria ja perinteitä.

Aluksi tarkastelen viittä perinnekulttuurimatkaileukohdetta Etelä-Savossa ja mietin erilaisia keinoja kohteiden elävöittämiseen.

2.1 Perinnekulttuuritoiminta Etelä-Savossa

Juvalla sijaitsevassa Partalan kuninkaankartanossa on ollut museotoimintaa vuodesta 1991. Museotoiminta itsessään käynnistyi Juvalla jo 1950-luvun alussa vanhan hautausmaan vieressä olevassa pitäjän viljamakasiinissa. Juvan museo Partalassa luokitellaan kulttuurihistorialliseksi museoksi (Blomqvist, Piikki 2007, 17). Partala on saanut nimensä Partasten suvusta ja päärakennus on valmistunut 1800-luvun lopulla. Juvan kunta osti tilan 1919. Juvan 550-vuotisjuhlavuoden kunniaksi, 1992, Partalan päärakennus kunnostettiin ja avattiin museona (Juvan Partalan kuninkaankartanon vaiheita 2008).

Juvan museon kokoelmat omistaa Juvan kotiseutu- ja museoyhdistys. Juvan kunta huolehtii museon toiminnasta. Vuonna 1997 Juvan museossa avattiin *Lehmä ja Me* –perusnäyttely, mikä esittelee tuhansia vuosia jatkunutta ihmisen ja lehmän suhdetta. Toinen perusnäyttely, *Kivikautisesta asuinpaikasta nykyaikaiseksi taajamaksi*, avattiin jo vuonna 1992. Esillä on mm. Juvan kirkonkylän kasvua kuvaavia karttoja (Savonlinnan maakuntamuseo 2006 -2007, 10).

Samassa pihapiirissä, Juvan museon kanssa, toimii Juvan Karjalaisten museo. Museo on Partalan väentuvassa. Juvan Karjalaisten museon näyttely koostuu sellaisista käytöesineistä, jotka karjalaiset ehtivät ottaa mukaansa joutessaan evakkoon (Blomqvist, Piikki 2007, 18). Juvan karjalaisten museo aloitti toimintansa vuonna 1980. Kokoelmat omistavat Juvan karjalaiset ry ja Juvan kunta huolehtii museon aukkipidosta (Savonlinnan maakuntamuseo 2006 - 2007, 10).

Juvan museon ja Juvan Karjalaisten museon lisäksi Juvalle ollaan kunnostamassa uutta kulttuurimatkailukohdetta. Pattoin museotila sijaitsee mäenharjanteella vähän syrjämpänä Juvan keskustasta. Pattoin perinnetilaa kunnostettiin vuosina 2008 - 2010 Rajupusu Leader-hankkeen ja Etelä-Savon Ympäristökeskuksen avustuksilla. Patoitiin avattiin kesällä 2010 yleisölle museotarkoituksessa (Kääriäinen 2008, 5).

Pattoin on omistanut vuodesta 2004 Juvan kunta. Alusta asti on ollut selvää, että kulttuurihistoriallinen rakennus tullaan säilyttämään museona. Tätä hanketta varten perustettiin vuonna 2004 Patoitiin-toimikunta, jossa ovat mukana Juvan kunta, Juvan kotiseutu- ja museoyhdistys ry, Etelä-Savon maakuntaliitto, Etelä-Savon ympäristökeskus ja Savonlinnan maakuntamuseo. Näistä toimijoista koottiin pienempiä työryhmiä, joista yksi oli Kulttuuriperintö- ja museotyöryhmä. Tämän työryhmän tehtävä oli Patoitiin kulttuuriperinnön tallentaminen. Tallennus tapahtui suullisen perinteen ja muistitiedon keräämisellä esim. haastatteluilla. Patoitiinille ollaan myös suunnittelemassa oheistoimintaa museon lisäksi (Vertainen 2007, 7.)

Mikkelissä sijaitseva Suur-Savon museo toimii viljamakasiinissa, joka rakennettiin vuonna 1848. Museokäytössä viljamakasiini on ollut vuodesta 1960. Museo on Mikkelin kaupungin museotoimen omistuksessa. Suur-Savon museon perusnäyttely esittelee mm. eteläsavolaista talonpoikaisesineistöä. Suur-Savon museo järjestää vaihtuvia näyttelyitä joskus muissakin tiloissa viljamakasiinin lisäksi. Suur-Savon museon toimenkuvaan kuuluu myös Mikkelin seudun historian tallentaminen (Savonlinnan maakuntamuseo 2006 - 2007, 16).

Otan vielä yhdeksi kulttuurimatkailukohde-esimerkiksi Pieksämäen Iso-Pappilan. Iso-Pappila rakennettiin yli kaksisataavuotta sitten ja on maakuntamme vanhin pappila. Noin kaksikymmentä vuotta pappila on toiminut kuvataidekouluna ja vuonna 2006 aloitettiin pappilan kesätoiminta Pieksämäen Iso-Pappilan tukiyhdistys ry:n toimesta.

Kesätoimintaan on pääasiassa kuulunut taidenäyttelyitä, huonenäyttely, kesäteatteria, pihatapahtumia, kirjagalleria ja perinnevintti. Perinnevintissä, jota kutsuttiin myös museonäyttelyksi, oli esillä, vuosina 2007–2009, vanhoja museoesineitä. Huonenäyttely puolestaan kulkee nimellä *Sylvin Kamari*. Pappila on Sylvi Kekkosen synnyinkoti ja *Sylvin Kamari* -huonenäyttely kertoo Sylvi Kekkosen elämänvaiheita. Nykyään Pieksämäen Iso-Pappila tunnetaan paremmin nimellä Kulttuuripappila Sylvi (Laitinen 2009).

Juvan kotiseutumuseo ja Juvan Karjalaisten museo ovat koko toimintakautensa edustaneet perinteistä museokulttuuria Etelä-Savossa. Molemmat museot tarjoavat esine näyttelyn. Juvan kotiseutumuseossa on esillä maatalouteen liittyvää esineistöä *Lehmä ja Me* – näyttelyn johdosta, joka on säilynyt muuttumattomana vuodesta 2007. Juvan Karjalaisten museo on puolestaan huonenäyttely. Huonenäyttelyllä tarkoitetaan, asutun näköiseksi somistettua huonetta, jossa museoesineet ovat luonnollisilla paikoillaan. Juvan Karjalaisten museon viereinen rakennus on kunnostettu vaihtuvia valokuva- ja taidenäyttelyitä varten (Savonlinnan maakuntamuseo 2006–2007, 10).

Lehmä ja Me – näyttelyssä esineet ovat lasilevyn tai köyden takana, pöydille aseteltuina tai ne riippuvat esimerkiksi katosta. Tällaisessa tavanomaisessa museonäyttelyssä esineet tai esineryhmät on sijoitettu seinien viereen selvästi eroteltuina toisistaan. Esineiden viereen on usein liitetty sopiva valokuva tai teksti liittyen esineisiin ja niiden käyttöhistoriaan (Savonlinnan maakuntamuseo 2006–2007, 10).

Mikkelin Suur-Savon museossa näyttelyt ovat vaihtuneet säännöllisesti, lukuun ottamatta perusnäyttelyitä. Esimerkiksi ajalla 9.5.–31.12.2007 nähtiin mikkeliiläisen ratamestari Rytkösen elämänkaarta ja työuraa kuvaava näyttely. Näyttely kulki nimellä ”*Murtotietoja Mikkelistä – Ratamestari Rytkönen yhteiskunnallisena vaikuttajana*” (Mikkelin kaupunki, 2007, 10.) Ajalla 1.1–15.3.2009 esillä oli *KUKA? MISSÄ? MILLOIN? Mitä kuva kertoo?* – näyttely ja 1.4.- 31.12.2009 *KAUPPAHALLI-Mikkelin kauppahallisuunnitelma* – näyttely (Mikkelin kaupunki, 2008.) Mikkelin Suur-Savon museo järjestää myös erilaisia perinteisiä tapahtumia. Esimerkkeinä Suur-Savon museossa järjestettiin Mikon päivänä 29.9.2003 ”*Akat tuppaan ja nauriit kuoppaan*” – tapahtuma ja Mikkelin-päivänä tarjottiin, satokauden päättymisen kunniaksi, asiakkaille naurispuuroa (Mikkelin kaupungin museot, 2004, 14).

Pieksämäen Kulttuuripappila Sylvi on poikkeus verrattuna Suur-Savon tai Juvan museoihin. Pappilan toiminta ei rakentunut museotoiminnan ympärille. Pappilan toiminta alkoi taidenäyttelyistä ja kuvataidenäyttelyt ovat sen kulttuuritarjonnan päälinja, jonka ympärille muu toiminta on vasta myöhemmin kasvanut (Laitinen, 2009).

Kulttuuripappila Sylvin kulttuuritarjonta liittyy myös oleellisesti Sylvi Kekkoseen ja Kekkosten perheeseen. Tätä kautta pappilalla on pidetty myös kirjallisuuteen liittyviä tapahtumia. Pappilarakennuksen historiallisen arvon takia myös perinteiden vaaliminen on tullut tärkeäksi osaksi kulttuuritapahtumia. Pappilarakennus ja miljöö kiinnostavat tunnelmansa vuoksi kävijöitä ja vintillä esillä oleva museoesineistö veti vuosina 2007–2009 puoleensa iäkkäämpiä vierailijoita. Museoesineistöä oli täydennetty vanhoilla valokuvilla, jotka oli aikoinaan otettu pappilan asukkaista ja ympäristöstä. Pappilalla oli niin perinteinen museonäyttely kuin huonenäyttelykin (Laitinen 2009).

2.2 Eteläsavolaisten perinnekulttuurikohteiden toimivuus ja haasteet

Etelä-Savossa historiallisesti merkittävät rakennukset valjastetaan lähes poikkeuksetta palvelemaan perinnekulttuuria, mikä tietysti on luontainen valinta ja arvokasta vaalia. Kuitenkin perinnekulttuuri Etelä-Savossa keskittyy melkein aina vain museotoimintaan, eli perusnäyttelyihin ja pienimpiin vaihtuviin näyttelyihin. Etelä-Savossa on 18 kuntaa, joissa on noin 40 paikallismuseota. Perinteistä museotarjontaa on näin tarkasteltuna paljon verrattaessa kuntien määrään (Savonlinnan maakuntamuseo 2007, 5).

Toimivana tekijänä nähdään aktiivinen eteläsavolainen järjestötoiminta, joka on ottanut sydämenasiakseen pitää yllä historiallisesti merkittäviä rakennuksia ja päättänyt opastaa paikallisia asukkaita oman kotiseutunsa historiaan.

Paikallismuseot ovat myös usein pienten paikkakuntien ainoita matkailukohteita ja yhteishengenluojia. (Savonlinnan maakuntamuseo 2007, 6).

Lähes kaikki paikallismuseot ovat auki vain kesäisin. Järjestöillä tai edes kunnilla ei ole varaa palkata ympärivuotisia työntekijöitä puhumattakaan kiinteistön hoito- ja ylläpitokustannuksista. Vaikka museot ovatkin auki vain kesäisin, pitäisi niiden tuona aikana pitää yllä säännöllisiä aukioloaikoja selkeyden vuoksi. Museoiden on aina ollut hankala saada tarpeeksi rahoitusta, eikä tätä helpota se ettei asiakaskunta ole tottunut

maksamaan museopalveluista. Heikko taloudellinen tilanne on myös estänyt asianmukaisen kokoelmienhoidon ja näytteille laiton. Vaikka talkootyökin on erittäin arvokasta, toimiva museo tarvitsee aina asiantuntevuutta ja ammattilaisuutta (Savonlinnan maakuntamuseo 2007, 8).

Suuri ongelma on ehdottomasti museoiden sijainti. Etelä-Savossa museot sijaitsevat usein syrjässä, kaukana kuntien palveluista. Toki rauhallisella sijainnilla on hyvätkin puolensa, mutta tieviittoa ja opasteita tarvitaan lisää (Savonlinnan maakuntamuseo 2007, 18).

Yhtenä melko suurena ongelmana nähdään museoiden passiivisuus ja muuttumattomuus. Esimerkiksi Juvan kotiseutumuseossa vuodesta 2007 jatkunut näyttely *Lehmä ja Me* on menettänyt jo kiinnostavuutensa. *Lehmä ja Me* – näyttely tarvitsee uudistuksen, mutta uudistuksen ei aina tarvitse olla koko näyttelyä vaihtava. Uudistaminen voidaan tehdä pienimuotoisesti esineryhmien uudelleen järjestämisellä tai näyttelyä tukevien materiaalien lisäämisellä (Savonlinnan maakuntamuseo 2007, 16).

3 OPINNÄYTETYÖN TEHTÄVÄ, TAVOITTEET JA TOTEUTUS

Tein opinnäytetyösopimuksen, Pieksämäkeläisen kulttuurituottajan, Ilkka Sepän kanssa. Sovimme suullisesti opinnäytetyöstä syksyllä 2009 ja varsinainen opinnäytetyö alkoi tammikuussa 2010. Olen tehnyt töitä Ilkka Sepän alaisena ja Kulttuuripappila Sylvissä vuodesta 2006, jolloin Pieksämäen Iso-Pappilan kesätoiminta aloitettiin.

Minulla on kokemusta erilaisten yleisötilaisuuksien järjestämisestä pappilalle, mutta en ole ikinä täysin vastannut tapahtumasta vaan ollut osana ryhmää, joka suunnittelee ja toteuttaa tilaisuuden. Sovimme Ilkka Sepän kanssa, että saan suunnitella ja toteuttaa vapain käsin uuden näyttelyn Iso-Pappilan vintille. Iso-Pappilan vintillä säilytetään Pieksämäen kaupungin omistamaa museoesineistöä, joista osa on asetettu esille näyttelyyn ja osa säilötty neljään, muuten käyttämättömiin sivuhuoneisiin. Iso-Pappilan vintti/ullakko on n. 130m², korkea, hirsinen ja komeat puitteet antava tila.

Yhtenä mahdollisuutena pidin sitä, että suunnittelisin uuden näyttelyn sivuhuoneisiin säilytyistä esineistä, mutta halusin luoda myös visuaalisesti poikkeavan näyttelyn.

Halusin, että näyttely koskettaa paikallisia ja antaa hyvän kuvan pieksämäkeläisestä kulttuuritarjonnasta ja historiasta. Näyttelyn suunnittelu ja toteutus sisälsi osa-alueita, joihin en ole kouluttautunut, mutta sen takia ei motivoivaa ja kiinnostavaa opinnäytetyön aihetta kannattanut hylätä (Vilkka, Airaksinen 2003, 24.)

Vaikka Kulttuuripappilan vintillä oli esillä museoesineistöä, ei näyttelyä voinut kutsua museonäyttelyksi. Mitään museosuunnitelmaa ei koskaan tehty, eikä henkilökunnassa ole museoalankoulutusta saaneita (Jyväskylän kaupunki 2010.) Taustamateriaalin etsinnöissä keskityin siis enemmän näyttelyihin kuin museon perustamiseen. Koen kuitenkin, että esimerkiksi museosuunnitelman laatimiseen kannattaa perehtyä ja sitä voi hyvin soveltaa minkä tahansa näyttelyn suunnitteluun.

Juvan kotiseutumuseo, Juvan Karjalaisten museo, Pattoi ja Kulttuuripappila Sylvi ovat kaikki kulttuurihistoriallisesti merkittäviä paikkoja. Rakennukset itsessään ovat suuria puhumattakaan puutarhoista ja pihosta. Nämä paikat ovat tarkoitettuja perinnekulttuurikohteiksi, mutta ne ovat myös otollisia muunlaisen kulttuurin harjoittamiseen. Visuaalisen ilmeensä ja tilojensa puolesta on sääli jos nämä suuret kartanomaiset rakennukset toimivat vain museoesineiden kotina, kun vaihtoehtona olisi myös toimiminen paikallisten asukkaiden monimuotoisina kulttuurikeskuksina.

Uudenlainen toiminta näissä rakennuksissa ei tietenkään sulje pois perinteistä museotoimintaa, päinvastoin, se tukisi sitä. Juvan kotiseutumuseossa, Juvan Karjalaisten museossa, Patoilla ja Kulttuuripappila Sylvissä on käytössä monia erikokoisia huoneita ja kun mukaan luetaan vintit, puutarhat ja piharakennukset, tilaa riittää niin museotoiminnalle kuin muullekin kulttuuritoiminnalle.

Uusia yleisöpalvelumuotoja on ollut jo käytössä eteläsavolaisissa museoissa. Näitä ovat mm. kotiseutupäivät, lauluillat ja muistelutilaisuudet. Museoiden pihapiirit ovat myös idyllisiä kesäteatterinäyttämöitä. Vaikka museot ovat kokeilleet erilaisia toimintatapoja, mahdollisuuksia on vielä paljon (Savonlinnan maakuntamuseo 2007, 19).

Historialliset rakennukset voivat muuttua hyvin lyhyessä ajassa, päättäväisellä työllä, passiivisista aktiivisiksi. Esinemuseo voi olla vain yksi osa aktiivista kokonaisuutta. Hyvä esimerkki tästä on Kulttuuripappila Sylvi. Vuonna 2009 pappilan vintillä oli museonäyttely. Pappilan alakerta oli puolestaan vaihtuvien taidenäyttelyiden, kuvatai-

dekurssien, tapahtumien ja huonenäyttelyn täyttämä. Pappilan puutarhassa ja pihalla on aina kesäisin käsityömarkkinat, jatkuva kesäteatteri, kirpputori ym. toimintaa Vintillä oli ja on edelleen kirjatupa. Tämänkin lisäksi pappilan toimintaa kasvatetaan ja kehitetään joka kesä. Koska pappilakin on auki vain kesäisin, toiminnan suunnittelu onnistuu pitkällä talvitauoilla. Oman työkokemukseni kautta olen huomannut, miten aktiivinen toiminta museon ympärillä elävöittää museota ja tuo tietysti enemmän väkeä ja levittää tietoisuutta. Tavallisena päivänä kesällä 2008 Kulttuuripappila Sylvin museolla vieraili n. 30 henkilöä, käsityömarkkinapäivänä n. 300 henkilöä.

Museotoiminnan lisäksi suunniteltava kulttuuritoiminta ei välttämättä ole edes kallista, vaan tuo puolestaan tuloja museolle. Esim. käsityömarkkinoille osallistuvilta myyjiltä voidaan periä paikkavuokra tai kesäteatteriyhteyteen voidaan järjestää kahvitus, joka tekisi säännöllistä pientä tuottoa museolle.

Historiallisten rakennusten puitteet pihapiireineen ovat täydellisiä erilaiseen toimintaan. Kaikkia huoneita ei tarvitse täyttää museoesineillä, vaan arvokkaista rakennuksista voi tulla aktiivisia, hengittäviä ja eläviä kokonaisuuksia, unohtamatta kuitenkin perinteitä ja perinteiden välittämistä jälkipolville. Itse esinemuseoiden ongelma on kuitenkin käyttäjäsuhteiden häviäminen nuoremman ikäpolven kanssa. Esillä olevilla esineillä ja nuorimmilla katsojilla ei välttämättä minkäänlaista käyttäjäsuhdetta. Perusmuseotoimintaa voidaan elävöittää esimerkiksi työpajoilla, eli museotoiminnalla missä tehdään, ei vain katsota. Juuri tätä kokeilin opinnäytetyössäni ja pohdin sen toimivuutta. Mitä lisäarvoa kulttuurituottajan suunnittelema näyttely tuo museotoiminnalle ja tarvitaanko perinteiselle museotoiminnalle lisäpalveluja?

4 NÄYTTELYN SUUNNITTELEMINEN

Näyttelyn suunnittelussa pidin tärkeänä päiväkirjan pitämisen. Aloitin projektin etsimällä ja kirjaamalla tietoa kirjoista ja Internetistä. Tutustuin kulttuuritutkijain Osuuskunta Auraan heidän kotisivujensa kautta. Osuuskunta Aura tekee monipuolista kulttuurityötä, johon kuuluu mm. kulttuurimatkailun kehittäminen, museotyö, arkistotyö, graafinen suunnittelu ja kuvitustyö sekä näyttelysuunnittelu. Osuuskunta Auran näyttelysuunnitteluun kuuluu käsitettävissä olevien tilojen ja esineryhmien selvittäminen, esineiden kunnan tarkastaminen, aihepiirin hahmottelu, näyttelyn käsikirjoituksen ja

näyttelytekstien laatiminen, arkistolähteiden ja valokuvien hankkiminen, näyttelyvalaistuksen ja – rakenteiden suunnittelu, portaiden, kulkuväylien ja opasteiden kunnossuunnitelmat, erilaisten kävijäryhmien huomioiminen, näyttelyn pystyttäminen ja ohjeet näyttelyn ylläpitoon (Osuuskunta Aura 2010). Näitä näyttelysuunnittelun vaiheita käytin hyödyksi omaa näyttelyä ideoidessani.

Etsin esimerkkejä uudentlaisista museonäyttelyistä. Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi Internet-sivuillaan julkaisuja ja tietoa Euroopan teemavuodesta 2009, joka kulki nimellä Luovuus ja innovointi. InnoApaja – hanke pyrki elävöittämään totuttuja museonäyttelyitä ja näkemään museon uutena oppimisympäristönä. InnoApaja – hanke suunnitteli uuden ja innovoivan näyttelyn Tekniikan museoon Helsinkiin. Näyttelyä oli elävöitetty toiminnallisilla tehtäväpisteillä, koottavilla pienoismalleilla, tutkimusvälineillä, ongelmanratkaisuilla ja pulmatehtävillä sekä kädentaitopajoilla ja draamatyöpajoilla (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2009). Tästä sain idean Kulttuuripappila Sylvin näyttelyn suunnitteluun. Halusin näyttelyyn toiminnallisia tehtäväpisteitä, ongelmanratkaisua, pulmatehtäviä sekä kädentaitopajan.

Halusin myös oppia pääperiaatteet, miten museoesineet yleensä kelpuutetaan näyttelyihin. Minulle selvisi, että esineen kunto, merkittävyys, alueellisuus ja tyypillisuus pitää selvittää. Hyvän museonäyttelyn esineistö kuvaa alueensa tyypillisyyttä ja esineen pitää olla hyvässä kunnossa (Jyväskylän kaupunki 2010.)

Piirsin ja tulostin kuvia opinnäytetyöpäiväkirjaani. Näin tallensin lähinnä visuaalisia ideoita näyttelyä varten. Kuvista sain inspiraatiota esimerkiksi näyttelytekstien ja valokuvien sijoittamiseen ja tunnelman luomiseen. Tutustuin myös uusimpaan näyttelytekniikkaan vieraillessani luontokuvaaja Hannu Hautalan luontokuvakeskuksessa Kuusamossa talvella 2009. Hannu Hautalan näyttelyssä luontokuvia esitettiin digitaalisesti, josta hyvänä esimerkkinä keinutuoli, joka jokaisella keinautuksella vaihtoi edessä olevan näytön kuvaa. Vaikka vastaavanlaista tekniikkaa ei Kulttuuripappila Sylvin näyttelyyn saataisi, antoi näyttely paljon ajattelemisen aihetta ja havainnollisti, mikä kaikki voisi olla mahdollista.

4.1 Näyttelyn Aihe

Kun näyttelyn suunnittelu käynnistyi tammikuussa 2010, näyttelyn aiheen valinta osoittautui hankalaksi. Tavoitteena oli persoonallinen ja paikallinen näyttely, joka houkuttelisi pieksämäkeläisiä ja kertoisi ulkopaikkakuntalaisille jotain aivan uutta Pieksämäestä. Alusta asti oli selvää, että halusin toiminnallisia pisteitä tukemaan ja elävöittämään näyttelyä.

Näyttelyn aiheen valinta varmistui, kun Ilkka Seppään otti yhteyttä Pieksämäkeläisen Käsityöliike Kähverän omistajat Tarja Kuronen ja Eija Vatanen-Siitari. Nämä siskokset olivat pikkuhiljaa lopettelemassa Kähverän toimintaa ja heidän Lelu- ”museo” Unelmaansa, joka sijaitsi Kähverän kellaritiloissa. Lelu-”museo” Unelma koostui heidän omista vanhoista leluistaan, joistakin lahjoitetuista leluista ja pieksämäkeläisen Pinukke ry:n nukketeatterinukeista. Tarja Kuronen ja Eija Vatanen-Siitari eivät halunneet lakkauttaa Lelu-”museo” Unelmaa vaan kysyivät olisiko pappilalla kiinnostusta ja tilaa ottaa heidän valmis näyttelynsä ilahduttamaan kesäkävijöitä.

Minusta näyttelyn siirtäminen pappilalle oli hyvä ajatus ja loistava pohja tulevalle vinttinäyttelylle. Koska Lelu-”museo” Unelma oli aikaisemmin sijainnut pienehkössä kellaritilassa, se ei veisi kuin osan vintin tiloista. Muuta näyttelymateriaalia mahtuisi vielä hyvin uuteen näyttelyyn. Vinttinäyttely alkoi kulkea nimellä Lasten museo helmikuussa 2010.

Näyttelyn aihetta päätimme rajata myös ajallisesti niin, että se sijoittuisi 40–60 – luvuille. Näin näyttely kiinnostaisi lasten lisäksi myös noina vuosikymmeninä lapsuutensa viettäneitä. Lisäksi 40–60 –lukua käsitellään harvoin kotiseutumuseoissa. Esimerkeiksi voidaan ottaa Juvan museot, Pattoin perinnetila, sekä tietysti Kulttuuripappila Sylvin entinen museonäyttely.

Juvan kotiseutumuseon näyttely *Lehmä ja Me* käy läpi tuhansia vuosia ihmisen ja lehmän yhteistä taivalta, kuten myös *Kivikautisesta asuinpaikasta nykyaikaiseksi taa-jamaksi* – näyttely ulottuu kymmentuhannen vuoden taakse. Pattoin perinnetila pyritään puolestaan säilyttämään 1800-luvun asussa (Kaunosalo 2008, 24.) Kulttuuripappila Sylvin entinen museonäyttely koostui pääosin 1800-luvun lopun ja 1900-

luvun alun maatalousesineistä. Näin Lasten museo tulisi myös erottumaan totutusta museonäyttelystä.

4.2 Näyttelyn rahoittaminen

Ei-ammattillisiksi museoiksi lasketaan ne museot, joilla ei ole museoammattillista henkilökuntaa. Ei-ammattilliset museot voivat hakea esimerkiksi harkinnanvaraista avustusta Museovirastolta (Jyväskylän kaupunki 2010.) tai Opetus- ja kulttuuriministeriön museo- ja kulttuuriperintöalan järjestöjen toiminta-avustusta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2009.)

Hanke kulki siis aluksi nimellä Lasten museo, mutta sitä voitu lukea edes ei-ammattillisiin museoihin, koska ei-ammattilliset museot pyrkivät toimimaan kuten museotkin ja noudattamaan museotyön eettisiä sääntöjä. Esimerkiksi voidaan ottaa se, että Iso-Pappilan vintin näyttelyesineistön tehtävää, pyrkimyksiä tai menettelytapoja ei ole ilmaistu tai suunniteltu millään muotoa (Suomen komitea ry). Lasten museon nimi muuttui täten Lastenvintti Unelmaksi ja avustusta haettiin museotoiminnan avustamisen sijasta yleiseen kulttuuritoimintaan.

Pieksämäen kaupunki julkisti kulttuurijärjestöjen ja – yhdistysten toiminta-avustukset haettaviksi keväällä 2010. Koska Kulttuuripappila Sylvillä on jo vankka pohja pieksämäkeläisten kesässä, sai Lasten museon työryhmä kaupungilta 1 200 €:n avustuksen.

4.3 Uuden näyttelytilan rakentaminen

Iso-Pappilan vinttitilassa ei ollut ennestään mitään näyttelyrakenteita, vaan näytteillä olevat museoesineet olivat lattioilla ja pöytien päällä. Näin tärkeänä uusien näyttelytasojen rakentamisen. Näin pappilalle jäisi myös konkreettinen hyöty Lastenvintti Unelmasta, vaikka näyttely itsessään ei enää jatkaisi toimintaansa.

Työryhmääni kuului artesaani ja puutöiden harrastaja, jonka johdolla suunnittelimme uudet näyttelytasot niin, että ne sopisivat vanhan vintin kanssa tyyllillisesti yhteen eikä

vintin rakenteita mitenkään muutettaisi tai varsinkaan rikottaisi. Uudet näyttelytasot onnistuivat ja vaikka ne ovat kiinteästi paikoillaan, voi ne silti irrottaa lähes jälkiä jättämättä. Uudet näyttelyrakenteet tehtiin kierrätyskeskuksen vanhoista ovista, jotka peitettiin somistekankaalla. Kokonaiskustannukset uusille näyttelyrakenteille olivat vain n. 70€, koska käytimme kierrätettyä materiaalia. Jos olisimme käyttäneet esim. uutta vaneria, kustannukset olisivat olleet n. 300€.

Koska kyseessä oli pääasiassa lapsille suunnattu näyttely, näyttelytilan turvallisuus oli tärkeää. Vintin vanhaan laualattiaan on helppo kompastua. Lisäsimme turvallisuutta peittämällä lattian huonot kohdat pehmeällä matolla.

Näyttelyn valaistukseen pitää aina kiinnittää huomiota. Pappilan vintin ongelma on se, ettei siellä ole valaistusta. Hyvä puoli on se, että vintillä on useita ikkunoita, eli liian pimeää ei kesäaikaan ole. Valitettavasti budjetti ja aika eivät riittäneet uuden valaistuksen rakentamiseen kesäksi 2010. Kulttuuripappila Sylvi otti asian kuitenkin hoitaakseen kesäksi 2011. Mielestäni näyttelyn tunnelma ei kärsinyt yhtään, vaikka valaistus puuttuikin vaan lisäsi mystistä tunnelmaa.

4.4 Lastenvintti Unelman esineistö

Lelu-”museo” Unelma muutti Käsityöliike Kähverän kellarista Iso-Pappilan vintille 9.4.2010, josta Pieksämäen Lehti julkaisi jutun. Muuttopäivänä käytimme ammatitapua, koska rappusia ja tavaraa oli paljon. Siirsimme Lelu-”museo” Unelman kokonaisuudessaan pappilan vintille. Lelu-”museo” Unelma koostui Pinukke ry.: nukketeatterinäytelmistä. Näytelminä oli mm. Prinsessa Ruusunen, Kuihtumaton Kukka, Lumikki ja seitsemän kääpiötä, Kolme pientä possua sekä Maalaishiiri ja kaupunkilaisihiiri. Lisäksi edustettuina oli Pinukke ry:n ja Nukkekodin historiaa valokuvoin ja kuniakirjoin. Lelu-”museo” Unelmalla on myös mittava kokoelma tinasotilaita, barbeja, paperinukkeja, nalleja, ulkomailta kerättyjä nukkeja ja nukkekoteja.

Lelu-”museo” Unelma oli hyvä pohja Kulttuuripappila Sylvin uuteen vinttinäyttelyyn, mutta muuta materiaalia oli vielä kerättävä paljon. Onneksi Pieksämäen Lehti teki ison jutun Kulttuuripappila Sylvin kesästä, jonka yhteydessä kerrottiin uudesta Lasten

museo hankkeesta. Lasten leluja, vaatteita, kirjoja ym. tavaroita pyydettiin lainaan tulevan kesän näyttelyyn lehtijuttujen kautta. Tein esineiden lainaamista varten sopimuksen, jonka pohjan hain Opetus- ja kulttuuriministeriön Internet-sivuilta. Sopimus pohja on tarkoitettu ammattimaisesti hoidetuille museoille, niiden ottaessa näyttelyihin lainaesineitä. Sovelsin sopimus pohjan Lastenvintti Unelmalle sopivaksi.

Tuottajana ja koko projektista vastaavana koin haasteellisimmaksi oikeanlaisen esineistön keräämisen. Onneksi paikallisista leluharrastajista oli apua ja sain esinelahjoituksia, jotka olivat 40–60-luvuilta. Sain myös harrastajilta tai muuten vaan asiaan perehtyneiltä hyviä neuvoja ja tarpeellista tietoa, jota päätin käyttää näyttelyteksteissä.

Koska näyttelyssä oli ennestään paljon leikkimiseen tarkoitettua tavaraa, muu kerättävä näyttelymateriaali oli pääasiassa lasten arkeen tarkoitettua käyttötavaraa. Näitä olivat mm. vaatteita, lastenvaunut, pinnasänky, syöttötuoli ja leikkikehä.

Näyttelyn elävöittämiseen ja piristämiseen suunnittelin puuhapisteen. Puuhapisteestä piti suunnitella ensisijaisesti turvallinen. Puuhapisteessä oli 1950-luvulta peräisin oleva Soppu-telppä, mikä kävi hyvin näyttelyyn, koska telppäily oli suosituimmillaan 1950-luvulla, jolloin vapaa-aika yleistyi. Telppäily oli 1900-luvun puolivälissä hyvin yleinen kokoperheen harrastus ja oli mielestäni hyvä idea tutustuttaa lapset telppäilyyn ja leirielämään. Soppu-telppä näyttelyssä oli hyvä vastapaino ja vastalause nykyajan kiireelliselle elämänrytmille ja sille, että harvoin enää tehdään asioita koko perheen voimin. Puuhapiste suunnittelussa otin huomioon myös ekologisuuden. Puuhapiste tavoitteena oli, että lapset tutustuisivat perinteisiin suomalaisiin leikkeihin ja oppisivat, ettei leikkimiseen tarvita aina materiaalia tai rahalla ostettavia leluja.

Ensimmäiset suunnitelmat näyttelyn rakenteesta koostui vanhoista leluista, Pinukkerin nukketheateritoiminnasta ja nukeista, lasten arjesta 40–60-luvuilla ja puuhapisteestä/-pisteistä, mikä tukisi toiminnallisesti muuta näyttelyä, vähentämättä perinteisen esinenäyttelyn arvoa.

5 TUOTTAJAN ROOLI NÄYTTELYN SUUNNITTELUSSA

Kulttuurituottajaa ei yleisesti mielletä erilaisten näyttelyiden suunnittelijana ja toteuttajana, tai ainakin näin olen päätellyt, koska suoraa taustamateriaalia aiheeseen liittyen ei löydy. Näyttelyn suunnittelu ja toteuttaminen on kuitenkin verrattavissa minkä tahansa projektin suunnitteluun ja toteutukseen. Koska vastaan projektista, on roolini verrattavissa projektipäällikön rooliin. Olen kokonaisvastuussa näyttelystä, eli sen suunnittelusta, toteutuksesta ja lopputuotoksesta. Raportoin koko projektin ajan johtaja työryhmälle projektin vaiheista ja taloudesta (Kauhanen, Juurakko, Kauhanen 2002, 33).

Kuten yleisötapahtuman suunnittelussa, myös näyttelyn ideoimisessa ja toteutuksessa, on projektipäällikön hallittava kokonaisuus. Projektipäällikön on delegoitava työtehtävät niin, että ne parhaiten vastaavat tekijöidensä kykyjä ja vievät projektia eteenpäin (Iiskola-Kesonen 2004, 38). Minun työryhmäni koostui vapaaehtoisista ja perehdyin vapaaehtoisten rekrytointiin ja johtamiseen.

Tärkeintä on, että työilmapiiri on mukava ja suotavaa olisi, että talkoolaisia muistettaisiin hyvin tehdystä työstä (Iiskola-Kesonen 2004, 40.) Kuten festivaalituottajakin, voi näyttelyiden suunnittelussa tuottaja puuttua taiteelliseen sisältöön eli olla taiteellinen tuottaja (Hyttinen 2003, 61.) Vaikka en miellä itseäni taiteelliseksi tuottajaksi, vaati tämä projekti nimenomaan taiteellista tuottajaa.

Tapahtumalajit voidaan jakaa neljään osaan toteuttamistavan mukaan: Itse rakennettuun, ostettuun, ketjutettuun ja kattotapahtumaan. Itse rakennettua tapahtumaa kuvataan niin, että kaikki tekeminen, etsiminen ja varmistaminen ovat organisaation vastuulla (Vallo, Häyrinen 2003, 69). Näyttelyn tuottaminen alusta loppuun vastaa parhaiten itse rakennetun tapahtuman kuvausta.

Itse rakennetun tapahtuman eduiksi voidaan laskea se, että tuottajalla on valta päättää tilaisuuden (tässä tapauksessa näyttelyn) luonne. Se luo tuottajalle varmuuden lopputuloksesta. Haasteet ovat puolestaan suuri työmäärä ja osaamisen/kokemuksen puute (Vallo, Häyrinen 2003, 69). Suuri työmäärä ja kasaantuva paine, joka tuottajalla on, kun hän on täysin vastuussa tapahtuman onnistumisesta, helpottuu hieman jos jakaa työtaakkaansa työryhmälle.

Asiantuntija-apua pitää käyttää rohkeasti. Lelut ja lelujen historia ei ollut minulle ennestään tuttua, joten perehtyminen aiheeseen etukäteen oli välttämätöntä. Lahjotettujen esineiden omistajat kertoivat mielellään tarinoita ja historiaa, jotka liittyivät kyseisiin näyttelyesineisiin. Kaikki keskustelut kannattaa kirjoittaa ylös, esimerkiksi opinnäytetyöpäiväkirjaan. Keskusteluja voi käyttää myöhemmin erinomaisina näyttelytekstien lähteenä.

Hyödynsin näyttelyn suunnittelussa tapahtumatuotannon kirjallisuutta ja lähdemateriaaleja. Näyttelylle piti tehdä projektisuunnitelma, jossa käsitellään näyttelyn tavoitteita ja arviointitapoja, avaintuloksia, toimenpiteitä, organisaatiota, toteutusaikataulua ja budjettia (Iiskola-Kesonen 2004, 10.)

Tärkeimpänä työkaluna pidin omaa opinnäytetyöpäiväkirjaani, johon kirjasin ja piirsin ideat, suunnitelmat, lähteet, tapaamiset, palaverit, sovitut asiat, aikataulun, tavoitteet, budjetin, tuotokset, yhteystiedot jne. Liitin siihen myös lehtileikkeet, kuitit ja valokuvat. Opinnäytetyöpäiväkirjassani oli kaikki hyödyllinen tieto, mitä tarvitsin läpi koko projektin. Opinnäytetyöpäiväkirjani on kuin projektisuunnitelma, joka eli projektin mukana ja tallensi kaiken ideoinnista valmisiin tuloksiin. Ilman sitä, projektin raportoiminen olisi mahdotonta.

6 NÄYTTELY PROJEKTINA JA TAPAHTUMANA

Niin tapahtumalle kuin näyttelyllekin kannattaa tehdä SWOT-analyysi, joka listaa vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhkat (kuvio1).

VAHVUUDET - Erottuva ja poikkeava näyttely - Laaja kohderyhmä - Paikallinen - Tuottajan tuomat uudet ideat - Toiminta-avustus	MAHDOLLISUUDET - Julkisuus - Tuottajalla vapaat kädet - Elävöittää pappilan toimintaa - Piristää Pieksämäen kulttuuritoimintaa
HEIKKOUEDET - Tuottajalta puuttuva asiantuntijuus - Haastava näyttelytila - Amatööriomaisuus - Lähdekirjallisuutta ei ole	UHKATEKIJÄT - Aikataulun pettäminen - Näyttelyesineiden riittämättömyys - ei yhtenäinen näyttelykokonaisuus - Tuottajan perehtymättömyys aiheeseen

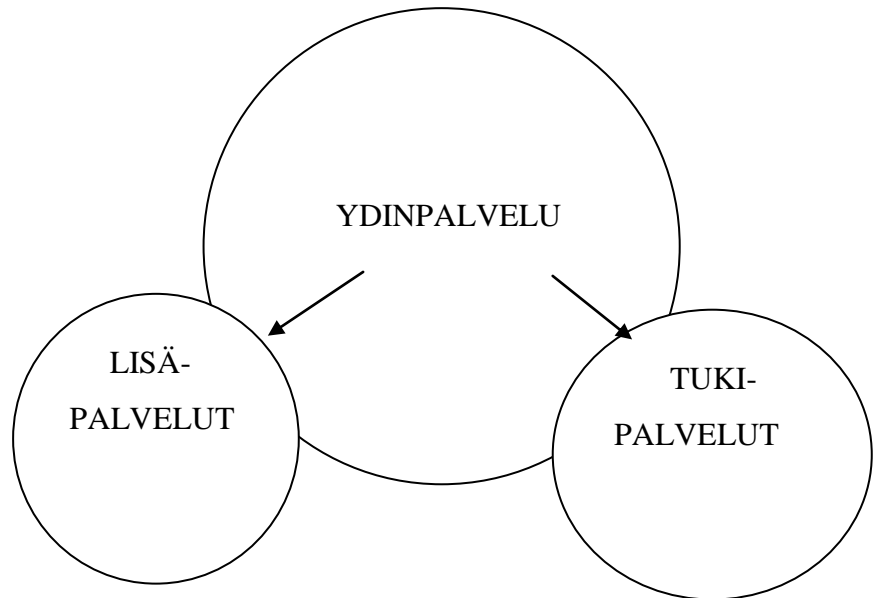
KUVIO 1: SWOT-analyysi (Iiskola-Kesonen 2004, 9).

Tapahtuman järjestäjän on hyvä selvittää työryhmälle heti projektin alussa, mitkä ovat tapahtuman ensisijaiset tavoitteet. Tavoitteiksi lasketaan tapahtuman taloudelliset tavoitteet, sisällölliset tavoitteet, yleisömäärätavoitteet ja näkyvyystavoitteet. Useimman tapahtuman tavoitteet ovat taloudellisia. Taloudelliset tavoitteet voidaan jakaa välillisiin ja välittömiin. Välittömissä tavoitteissa tapahtuman järjestäjä(t) pyrkivät hyötymään suoraan itse tilaisuudesta taloudellisesti kun taas välillisissä tavoitteissa järjestäjä(t) odottavat takaisinmaksua kuukausien tai jopa vuosien päästä. Välillinen taloudellinen tavoite pyrkii siis pitkäaikaiseen hyötyyn. Esimerkiksi erilaisilla asiakastilaisuuksilla on usein välillinen tavoite (Kauhanen, Juurakko, Kauhanen 2002, 45–46).

Sisällölliset tavoitteet liittyvät suoraan tapahtuman sisältöön. Sisällöllinen tavoite määrittelee ja rajaa tapahtuman ohjelman, sekä vastaa kysymykseen, mitä tapahtumalla halutaan ihmisille sanoa. Yleisömäärä- ja näkyvyystavoitteet ovat suhteessa toisiinsa siten, että tietty määrä näkyvyyttä tuo tietyn määrän yleisöä. Näiden arvioiden pitää olla aina realistisia eikä työryhmän toiveita. Jos työryhmällä ei ole kokemusta tietyn tapahtuman yleisömäärästä, heidän pitää hankkia itselleen faktatietoa (Kauhanen, Juurakko, Kauhanen 2002, 46).

6.1 Peruspalvelupaketti

Tapahtuman järjestäjän tulee selvittää järjestelyjen alkuvaiheessa tapahtuman peruspalvelupaketti (kuvio 2).

KUVIO 2: Tapahtuman peruspalvelupaketti (Iiskola-Kesonen 2004, 17).

Ydinpalvelu kertoo, mikä on tapahtuman olemassaolon syy, eli ydin. Musiikkifestivaaleilla se on musiikki ja taidenäyttelyssä esillä oleva taide. Ydin on tapahtuman sydän, mutta toimiakseen se tarvitsee ympärilleen muita palveluja. Ilman tukipalveluja tapahtuma ei onnistu. Tukipalveluiksi lasketaan muu välttämätön toiminta tapahtuman sivussa. Musiikkifestivaaleilla se on esimerkiksi lipunmyynti tai lakisääteinen järjestyksenvalvonta. Ilman toimivaa lipunmyyntiä tai pakollista järjestyksenvalvontaa tapahtuma ei toimi, eikä saa lupaakaan toimia (Iiskola-Kesonen 2004, 17).

Tapahtumaan lisätään usein lisäpalveluita, joiden uskotaan edistävän tapahtuman toimivuutta ja mielenkiintoa. Hyvä lisäpalvelu antaa tapahtumalle lisäarvoa. Lisäpalveluesimerkkeinä voidaan pitää ravintopalveluja konsertissa ja opastusta taidenäyttelyssä (Iiskola-Kesonen 2004, 17–18).

6.2 Lastenvintti Unelman lisäpalvelut ja peruspalvelupaketti

Lastenvintti Unelma ei hae taloudellista hyötyä näyttelystä. Kulttuuripappila Sylvi kerää kesän kävijöiltä 2€:n vapaaehtoista pääsymaksua. Lastenvintti Unelma kuuluu samaan pääsymaksuun. Tavoitteena on pääasiassa lisätä Kulttuuripappila Sylvin mielenkiintoa ja kasvattaa kävijäkuntaa. Lastenvintti Unelman on tarkoitus siis toimia Kulttuuripappila Sylvin hyväksi.

Näyttelyn sisällölliset tavoitteet ovat paikallisen lastenkulttuurin esille tuominen ja vaihtoehtoisen ”museo”-näyttelyn tarjoaminen. Tavoitteena on myös lisätä yleisön mielenkiintoa museoita kohtaan ja tarjota 40–60-luvuilla lapsuutensa eläneille nostalginen näyttely. Näyttely on kohderyhmänsä puolesta suunnattu isovanhemmille ja lapsenlapsille.

Realistiset yleisötavoitteet liikkuivat kesän 2010 osin n.4 000 kävijän paikkeilla. Se on Kulttuuripappila Sylvin tavallinen kesän kävijämäärä. Näkyvyyttä Lastenvintti Unelma sai erilaisista lehtijutuista Pieksämäen Lehdessä, Länsi-Savossa ja matkailulehdissä sekä Kulttuuripappila Sylvin mainoksissa. Kulttuuripappila Sylvi on panostanut vuosi vuodelta enemmän markkinointiin. Pappila markkinoi tulevaa kesää pitkin vuotta 2010. Lastenvintti Unelman markkinointi hoitui siinä sivussa Ilkka Sepän kautta. Lastenvintti Unelma maksoi osuuden markkinoinnista Pieksämäen Iso-Pappilan tukiyhdistys ry:lle.

Lastenvintti Unelman ydinpalvelu on museoelämys lapsille, heidän vanhemmilleen ja isovanhemmilleen. Lastenvintti Unelman ydin on paikallisen, uudenlaisen ja elämyksellisen näyttelyn tarjoaminen ja Kulttuuripappila Sylvin palvelujen monipuolistaminen.

Lastenvintti Unelman tukipalveluihin luetaan kaikenlainen asiakaspalvelu, mikä on Kulttuuripappila Sylvin henkilökunnan vastuulla. Esimerkiksi Kulttuuripappila Sylvin henkilökunta opastaa ja kerää pääsymaksun vierailijoilta.

Halusin suunnitella lisäpalveluita Lastenvintti Unelmalle. Lisäpalveluihin ei juuri panosteta perinteisissä museonäyttelyissä vaan pääarvo on ydin- ja tukipalveluilla. Tässä voin käyttää esimerkkeinä proseminaarini paria museokohdetta, Juvan museota, Juvan

Karjalaisten museota, joissa olin töissä kesän 2010. Juvan museolla ydinpalveluna toimii kolme erilaista näyttelyä ja tukipalveluihin kuuluu opastus. Juvan Karjalaisten museon ydinpalvelu on yhden kokonaisuuden näyttely ja vierailijoilla on mahdollisuus saada opastusta. Näyttelyt ovat ns. perinteisiä museonäyttelyitä, eli esinenäyttelyitä näyttelyteksteineen ja valokuvineen. Minkäänlaisia lisäpalveluja ei ole.

Liitin Lastenvintti Unelmaan lisäpalveluksi puuhapisteeseen ja soputeltan. Söpu-teltassa opeteltiin tekemään käpylehmiä, ratkaisemaan vanhoja suomalaisia arvoituksia ja tutustuttiin leirielämään ja telttailuun. Puuhapisteessä oli mahdollisuus kokeilla 1950-luvun hittilelua: hula-hula-vannetta. Koska nykyään lelut ostetaan rahalla, on leikkimisestäkin tullut materialistista. Pidän tärkeänä, että puuhapisteessä lapset ja aikuisetkin oppivat, että leikkimisen ei tarvitse maksaa mitään. Käpylehmiä tekeminen, arvoitusten ratkominen ja pihaleikkien leikkiminen on täysin ilmaista.

6.3 Lisäpalvelu ja pedagogiikka

Museot ovat paikkana hiljaisia ja kävijöiden oletetaan käyttäytyvän tietyllä tavalla. Museoesineisiin ei saa koskea eikä ääntä saa korottaa. Oppiminen tapahtuu vain jos jaksaa keskittyä oppaan puheeseen tai näyttelyteksteihin. Henkilöt, jotka oppivat muulla tavoilla on usein jätetty huomioimatta. Kaikki eivät opi erityisen hyvin lue-malla tai kuuntelemalla, joten on muistettava myös ne, jotka kokevat oppimisen tekemisen kautta.

Auditiivinen oppija oppii parhaiten kuulemalla. Auditiivinen oppija tallentaa oppimansa kuulokuvien muotoon ja kiinnittää erityistä huomiota keskusteluihin ja puheeseen (Helsingin yliopisto 2006). Museonäyttelyissä auditiiviselle oppijalle mieluisinta ja mieleenpainuvinta on opastus eikä niinkään näyttelytekstien lukeminen tai esineiden tarkasteleminen.

Visuaalinen oppija oppii tehokkaimmin katselemalla. (Helsingin yliopisto 2006.) Hänelle tärkeitä ovat tekstit, kuvat ja värit. Visuaalinen oppija toivoo, että opittava materiaali näytettäisiin hänelle todellisina tai havainnollisina kuvina. Museossa visuaalinen oppija turvautuu valokuviin, näyttelyteksteihin ja – esineisiin mieluummin kuin opastukseen.

Kinesteettinen oppija oppii parhaiten tuntoaistin ja kokemuksen kautta (Helsingin yliopisto 2006). Kinesteettinen oppija haluaa itse tehdä, kokeilla ja liikkua mukana. Hän haluaa tietää, miltä mikäkin tuntuu ja että teoriaa sovelletaan käytäntöön. Museoissa kinesteettistä oppijaa ei yleensä huomioida. Museoesineitä ei saa kokeilla tai koskettaa. Museoissa ei juuri liikuta vaan näyttelytekstit ja valokuvat katsellaan rauhassa paikallaan, eikä mitään opita käytännössä. Tämä koskee erityisesti perinteisiä paikallismuseoita. Joissakin museoissa erilaiset oppimistyylit on jo otettu huomioon. Hyvä esimerkki tästä on Jyväskylän taidemuseo (Jyväskylän kaupunki 2010).

Halusin huomioida auditiivisen, visuaalisen ja kinesteettisen oppijan Lastenvintti Unelman suunnittelussa. Auditiivisella oppijalla on mahdollisuus saada opastusta ja visuaalinen oppija hyötyy näyttelyteksteistä. Puuhapiste ja soputelta on puolestaan suunniteltu kinesteettiselle oppijalle, eli teoriaa pystyi soveltamaan käytäntöön käpylehmien, arvoitusten, leikkien ja hula-hula-vanteen kautta.

7 LASTENVINTTI UNELMA

Puolen vuoden suunnittelun tuloksena syntyi mielestäni eheä näyttelykokonaisuus. Lastenvintti Unelma koostui neljästä osasta. Ensimmäinen osa on lelujen historiaa esittelevä. Esillä on Tarja Kurosen ja Eija Vatasen-Siitarin kokoelma vanhoja nukkeja, nalleja, barbeja, ulkomaisia leluja, nukkekoteja, tinasotilaita ja paperinukkeja.

KUVA 1: Nukke koti

Toinen osa koostui Pinukke ry:n historiasta, Pieksämäen nukkekodin historiasta, näytelmistä ja nukketatterinukeista. Nukketatteri vei noin kolmasosan koko näyttelytilasta, koska Pinukke ry:n rakentamat nukkehahmot ovat kookkaita. Pinukke ry:n nukkehahmoista tunnetuin on luultavasti Leijona, joka on 180cm pitkä.

KUVA 2: Pinuken Prinsessa Ruusunen

Kolmas kokonaisuus on lasten arkea esittelevä osasto, jossa esillä on lasten vaatteita vuosikymmenittäin, käsitellen 40-, 50-, ja 60-luvun. Vaatteita on esillä pyykkinaruilla sekä parin mallinuken päällä. Lisäksi siellä on 40-luvulta lastenvaunut ja itse tehty potkulauta. Myös kirjallisuutta, syöttötuoli, leikkikehä ja pinnasänky kuuluvat tähän kokonaisuuteen.

KUVA 3: Lasten arkea 1940–1960 -luvuilla

Neljäs osa näyttelyä on suunnittelemani lisäpalvelu Lastenvintti Unelmalle. Suunnitellin puuhapiteen, joka on turvallinen ja innostava ympäristö lapsille ja lapsenmielisille. Sopotelta sijoitettiin oman nurkkaansa niin, ettei se ole perinteisen esinenäyttelyn tiellä. Turvallisuutta lisäsin pehmeällä matolla, joka kattoi koko puuha-alueen.

KUVA 4: Soputelta

KUVA 5: Käpylehmiä tekemässä

8 NÄYTTELYN ARVIOINTI

Kulttuuripappila Sylvi on kasvattanut tasaisesti kävijämääränsä viiden vuoden ajan. Aloitusvuonna 2006 pappilalla vieraili n. 1 500 kävijää, vuonna 2007 n. 3 000, 2008 n. 4 000, 2009 n. 4000 ja 2010 n. 5 000. Työnantajani, Ilkka Sepän, mukaan ennätyskävijämäärä vuonna 2010 johtui vaihtuvista ja nimekkäistä taidenäyttelyistä, kuten Marianne Uutisen taidenäyttelystä. Sepän mukaan osuutta oli myös uudella Lastenvintti Unelmalla, joka houkutteli pappilalle aivan uuden kävijäkunnan ja yleisön (Seppä 2010). Perinteisestä näyttelystä poikkeava näyttely kiinnosti myös lehdistöä. Lastenvintti Unelma sai paljon myönteistä julkisuutta mm. Länsi-Savossa ja Pieksämäen Lehdessä.

Lastenvintti Unelma poikkesi täysin edellisestä vinttinäyttelystä. Edellinen vinttinäyttely esitteli koti- ja maatalousesineistöä sadan vuoden takaa ja kiinnosti siksi lähinnä eläkeikäisiä. Näyttely oli kotiseutumuseohenkinen ja se perustui perus esine- esitteilylle (Seppä 2010).

Ilkka Sepän mukaan, kulttuurituottajia tarvitaan synnyttämään näyttelyille niihin liittyviä tapahtumia ja tekemään perinteisistä näyttelyistä kiintoisampia, elävämpiä ja värikkäämpiä. Kulttuurituottajan ammattitaito sopisi erinomaisesti olemassa olevien näyttelyiden kehittämiseen, koska näyttelyiden tuottaminen on verrattavissa tapahtumatuotantoon (Seppä 2010).

Lastenvintti Unelma sai pitkin kesää positiivista palautetta. Palautetta keräsi Kulttuuripappila Sylvin henkilökunta. Lapset viihtyivät vintillä pitkään, mutta työntekijöiden ongelmaksi muodostui lasten malttamattomuus olla koskematta näyttelyesineisiin. Yleisesti näyttelystä pidettiin paljon, mutta sai se myös yksittäisen negatiivisen huomautuksen lelujen esille panosta ja näyttelyn sommittelusta (Suhonen 2010). Kiitosta työryhmäni sai siitä, että se pelastimme arvokkaan nukkekokoelman ja kokosimme sen ympärille kokonaisvaltaisen näyttelyn (Seppä 2010).

Ilkka Sepän mielestä näyttely oli loogisesti rakennettu ja vintin käyttö näyttelytilana oli mietitty hyvin. Näyttelyn osastot oli jaettu hyvin ja puuhapiste oli hyvä idea, koska se toimi myös käytännössä. Huonona puolena Seppä näkee vintille tultavat jyrkät portaat, jotka estivät liikuntavammaisten pääsyn Lastenvintti Unelmaan. Valaistus on

myös puutteellinen, mutta valaistuksen on tarkoitus valmistua kesäksi 2011. Lastenvintti Unelman on tarkoitus jatkaa ensi kesänä hieman uudistuneena (Seppä 2010).

9 POHDINTA

Perinteisissä museo-/esineenäyttelyissä ydin- ja tukipalvelut ovat usein kohdallaan. Opastus on huomioitu hyvin ja museohenkilökunta tuntuu olevan ammattitaitoista ja perehtynyttä. Lisäpalveluita ei kuitenkaan ole usein kotiseutumuseo – tyyppisissä näyttelyissä. (Savonlinnan maakuntamuseo 2006–2007) Jos mietimme erittäin yleistä ja toivottua lisäpalvelua, kuten kahvilatoimintaa, voi lupien selvittäminen ja hygieniapassin hankkiminen nähdä monimutkaisena ja vaikeana prosessina.

Kulttuuripappila Sylvillä on monipuolinen kulttuuripalvelutarjonta, eikä minun siksi tarvinnut suunnitella tuki- tai lisäpalveluja Kulttuuripappila Sylvin toiminnan ympärille vaan halusin suunnitella lisäpalvelun Lastenvintti Unelma- näyttelyn sisälle. Halusin lisäpalvelun elävöittävän perinteistä esineenäyttelyä, vähentämättä kuitenkaan esineenäyttelyn arvoa. Lisäpalvelu ei saisi viedä huomiota näyttelyn ytimestä ja tarkoituksesta vaan sen tulisi tukea esineenäyttelyä tekemisen kautta. Ajatteleminen asiaa liian monimutkaisesti, pidin päätavoitteena lapsien viihtyvyyden. Saamani palautteen perusteella, sopuselältä puuhapisteenä oli hyvä idea ja toteutus toimivat käytännössä, mistä olen myös samaa mieltä.

Kulttuurituottajan tuoma lisäarvo perinteiselle näyttelytoiminnalle voi esimerkiksi olla toimivien lisäpalvelujen suunnitteleminen ja toteuttaminen. Laitoksen, yhdistyksen tai järjestön ulkopuolelta tuleva henkilö tuo mukanaan tuoreen näkökulman ja uusia ideoita, jotka voidaan yhdessä henkilökunnan ammattitaidon ja -tiedon avulla valjastaa elävöittäväksi lisäpalveluksi.

Ammattiin valmistuvilla kulttuurituottajilla on arvokasta teoretietämystä tapahtumien suunnitteluista ja järjestämisistä. Lisäksi projektityöskentelyn periaatteet ovat kulttuuripalvelujen tuottajille tuttua harjoittelujen, ryhmätyöskentelyjen ja teoriaopintojen kautta. Havaitsin, Lastenvintti Unelmaa tehdessäni, että tapahtumatuotannon ja projektien hallinnan kirjallisuutta voi soveltaa hyvin näyttelyiden suunnitteluun ja toteut-

tamiseen. Kulttuurituottaja voi tuoda lisäarvoa ja ammattitaitoa näyttelytoimintaan myös tätä kautta.

Kulttuurituottaja ammattina on melko uusi ja samalla kulttuurituottajan läsnäolo ja osallistuminen näyttelyn suunnittelussa ja toteutuksessa voisi päivittää ja muokata museo-/näyttelytoimintaa nykyaikaisempaan suuntaan. Esimerkiksi oppimistyylien huomioiminen näyttelyn suunnittelussa voi tulla uutena asiana monille museonäyttelyiden suunnittelijoille, koskien erityisesti kotiseutumuseoita, joissa näyttelyiden rakentaminen toteutetaan usein talkoovoimin. Itse näen välttämättömänä oppimistyylien ja ihmisten yksilöllisyyden huomioimisen nykypäivän näyttelytoiminnassa.

Vaikka toimin koko näyttelyprojektin ajan projektipäällikkönä, voi tulevaisuuden tuottaja toimia muussa roolissa. Jos kulttuurituottaja toimii esimerkiksi museoalan asiantuntijaryhmässä näyttelyn suunnittelijana, ei projektipäällikön osa ole luonteva eikä tuottajalla ole välttämättä ammattitaitoa johtaa ryhmää. Kulttuurituottajan rooli on edukseen nimenomaan ideoinnissa ja lisäpalvelujen kehittämisessä. Näyttelyn aiheen päättäminen ja näyttelyesineiden kerääminen kannattaa jättää asiantuntijoille.

LÄHTEET

Blomqvist, Helvi & Piikki, Jari 2007. Suomen museot, osa VIII Savo.

Nousiainen: Kaarinan Tasopaino Oy.

Helsingin yliopisto 2006. Museopedagogiikkaideoita yliopistomuseolle.

WWW-dokumentti.

http://www.helsinki.fi/museologia/tutkimuksen_liitteet/Museopedagogiikkaa.pdf.

Ei päivitystietoja. Luettu 14.10.2010.

Hyttinen, Cyde 2003. Festariopas: Lippuluukulta lavan taakse. Juva: WS Bookwell Oy.

Häyrinen, Eija & Vallo, Helena 2003. Tapahtuma on tilaisuus: Opas onnistuneen tapahtuman järjestämiseen. Helsinki: Hakapaino.

Iiskola-Kesonen, Hanna 2004. Mitä, miksi, kuinka? Käsikirja tapahtumajärjestäjille. Suomen Liikunta ja Urheilu ry: Suomen Graafiset Palvelut.

Juvan Partalan museo –esite. 2008. Juvan Partalan kuninkaankartanon vaiheita.

Kauhanen, Juhani, Juurakko, Arto & Kauhanen, Ville 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus. Vantaa: WSOY.

Keski-suomen museo 2010. Jyväskylän kaupunki. WWW-dokumentti.

<http://www.jyvaskyla.fi/keskisuomenmuseo/palvelut/neuvonta/>. Ei päivitystietoja.

Luettu 17.9.2010.

Kulttuuripappila Sylvi 2010. Kulttuuripappila Sylvin kotisivut. WWW-dokumentti.

<http://www.kulttuuripappilasyylvi.fi>. Ei päivitystietoja. Luettu 24.9.2010.

Kulttuuritutkijain Osuuskunta Aura 2010. Osuuskunta Auran kotisivut. WWW-

dokumentti. <http://www.auraok.fi/palvelut.htm>. Ei päivitystietoja. Luettu 9.1.2010.

Kääriäinen, Mikko 2008. Pattoin rakennustyöt etenevät. Juvan Lehti 4.12.2008, 6.

Laitinen, Heli 2009. Haastattelu Kulttuuripappila Sylvian toiminnasta. Yksityinen sähköpostiviesti 4.3.2009. Sihteeri. Pieksämäen Iso-Pappilan tukiyhdistys ry.

Mikkelin kaupungin museot. 2008. Mikkelin kaupunki. WWW-dokumentti.
<http://www.mikkeli.fi/fi/museot/>. Päivitetty 1.3.2008. Luettu 10.3.2008.

Mikkelin kaupungin museot, 2004. Toimintakertomus. Etelä-Savon maakuntakirjasto.

Mikkelin kaupunki, 2007. Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi toimintakertomus. Etelä-Savon maakuntakirjasto.

Museo- ja kulttuuriperintöalan järjestöjen toiminta-avustus. 2009.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. WWW-dokumentti.

http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/kulttuuripolitiikka/avustukset/Avustus_museo- ja_kulttuuriperintoalan_jarjestojen_toimintaan?lang=fi. Päivitetty 22.10.2010. Luettu 24.10.2010.

Puustinen, Mari 2010. Pääpuustilan maatilayritys. WWW-dokumentti.

<http://puustila.net/index.php/perinne>. Päivitetty 5.10.2010. Luettu 13.10.2010.

Savonlinnan maakuntamuseo, 2007. Etelä-Savon maakunnallinen museosuunnitelma.

Savonlinnan maakuntamuseo. Etelä-Savon paikallismuseoidenkehittämishanke, 2006 – 2007. Etelä-Savon museot –esite.

Seppä, Ilkka 2010. Haastattelu Lastenvintti Unelmasta 2.10.2010 Pieksämäellä. Puhheenjohtaja. Pieksämäen Iso-Pappilan tukiyhdistys ry.

Suhonen, Hanna 2010. Haastattelu Lastenvintti Unelmasta 3.10.2010 Pieksämäellä. Työntekijä. Kulttuuripappila Sylvi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2009. Euroopan teemavuosi 2009: Luovuus ja innovaatio. WWW-dokumentti.

<http://www.minedu.fi/euteemavuosi/Esimerkkeja/innoapaja/?lang=fi>.

Päivitetty 12.12.2009. Luettu 11.1.2010.

Vertainen, Kirsi & Juvan kotiseutu- ja museoyhdistys ry., 2007. Pattoin kulttuuriperintö.

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

LÄNSI-SAVO TORSTAINA 8.4.2010

15

Cypress Hill saapuu Provinssirockiin

Yhdysvaltalainen hip hop -ryhmä Cypress Hill liittyy Seinäjoen Provinssirockin esiintyjäkaartiin. Muita uusia kiinnityksiä ovat ruotsalainen Jenny Wilson, tanskalainen Mew ja

suomalainen Kari Tapio. Aiemmin tulonsa ovat varmistaneet muun muassa saksalainen Rammstein ja australialainen Wolfmother. Provinssirock soi 18.–20.6. STT

Madonna soi eniten Britanniassa

Madonna oli vuosituhanen ensimmäisen vuosikymmenen soitetuin artisti Britanniassa, kertoo BBC. Lista on koottu kaikista julkisista kappaleiden esittämisistä. Tele-

vision ja radion lisäksi mukaan on laskettu kappaleiden soiminen esimerkiksi pubeissa ja parturikampaamoissa. Kakkoseksi nousi The Beatles ennen Robbie Williamsia. STT

Tarja Kurosen ja Eija Vatanen-Siitari pakkaavat muuttomatkalle Pinuken Kolme pientä porsasta-näytelmän nukkeja.

LÄNSI-SAVO 8.4.10

Lasten elämää pappilan vintille

Museonäyttely monipuolistaa Iso-Pappilan kesätoimintaa. Unelmaa muuttaa Kählerästä pappilan suojiin.

Seija Laitinen
PIEKSAMÄKI

SISÄRUKSET Tarja Kurosen ja Eija Vatanen-Siitari pakkaavat haikain, mutta myös tyytyväisin mielin nukke- ja lelumuseo Unelmaansa laatikoihin. Unelmaa muuttaa Pieksämäen Iso-Pappilan suojiin osaksi sinne perustettavaa lasten museota.

Haikautta aiheuttaa se, että melkein kymmenen vuotta sitten Kählerä-myyntimäällä kellarin toteutettu unelma puretaan. Tyytyväisiä he ovat siitä, että Unelmaa ei häviä, vaan sen tulevaisuus tuntuu turvattu.

–Tämä kellarin on ollut vähän hankala paikka, sanoo Vatanen-

Siitari jyrkkien portaiden alapäässä olevasta entisestä pankkiohvista. Paljon helpompaa ei uuteenkaan paikkaan pääsy tosin ole, sillä se on vanhan pappilan vintillä.

UNELMASSA on ollut nukketatteri Pinuken nukkeja, myös ovela vartiava leijona, Kurosen ja Vatanen-Siitarien omia leluja ja nukkekoteja sekä pieksämäkeläisten lahjoittamia leluja. Ne kaikki siirretään pappilaan.

Sinne matkaa myös pappilan tukiyhdistyksen puheenjohtaja Ilkka Sepän tinasotilasarmeija, joka on ollut muutaman vuoden ajan esillä Unelmassa.

Unelmaa perustettiin Tarinamäen taikaa -lastenkulttuuriprojektin tuella. Se rahoitti viriniitä ja valaisuksen, jotka myös muuttavat pappilaan.

Pinuken perustaja ja ohjaaja Kati Kaipainen on loinut siitä, että arvokkaat käsittehdetyt teatterinuket päätyvät paikkaan, missä niistä huolehditaan.

–Toivottavasti ihmisten mieleen palaavat myös ne nukket-

atterin eteen tehdyt kolmekymmentä vuotta. Nukkekothan oli ainutlaatuisen paikka.

Kaipainen muistuttaa, että Pinukke on osa pieksämäkeläistä historiaa, jonka säilyttäminen on tärkeää. Samalla tavoin moni muikin Unelman esine kertoo pieksämäkeläisten elämästä ja historiasta.

Näyttelyä monipuolistetaan ja elävöitetään puuhapisteillä, musiikilla ja videokuvalla.

ISO-PAPPILAN vintillä on ollut nähtävänä Pieksämäen kotiseutumuseon esineitä. Seppä kertoo, että näyttelylle haluttiin uutta teemaa ja päätettiin lasten elämään ja 1950–60-lukuihin.

Näyttelyn kokoa Mikkeliissä kulttuuritoimintaa opiskeleva Niina Frilander opintojensa lopputyönä. Hän on työskennellyt pappilassa jo neljänä kesänä.

Pieksämäkeläisiltä toivotaan

lahjoituksina tuon ajan leluja ja muita esineitä.

Näyttelyä monipuolistetaan ja elävöitetään puuhapisteillä, musiikilla ja videokuvalla. Nykyajan lapset pääsevät tutustumaan television ensimmäisiin lastenohjelmiin, vanhoihin lastenlauluihin ja perinneleikkeihin. Puuhapakkasi pystytetään Söpu-telta.

KOTISEUTUMUSEON esineet siirretään ullakon seinustolle, jotta lasten museolle riittää tilaa. Talviajaksi arimmat esineet saavat lämpimän suojan ullakkohuoneesta.

Pappilan kesätoiminta on kesäteatterinäytelmää lukumattomatta ollut suunnattu enemmän aikuisille kuin lapsille. Nyt lisätään lapsia kiinnostavaa tarjontaa, jota aikuisetkaan eivät vieroksu.

–Viisi- ja kuusikymmentäluvulla lapsuuttaan viettäneet tutkivat varmaan mielellään tuon ajan leluja ja esineitä, arvelee Seppä.

Pappilan kesätoiminta alkaa 11. kesäkuuta, jolloin myös lasten museon pitäisi olla avauksessa.

Marianna Uutinen avaa näyttelykesän

PIEKSAMÄEN Iso-Pappilan kesätoiminta järjestetään Kulttuuripappila Syvi -nimellä. Näyttelykesän avaa pieksämäkeläissyntyinen taidemaalari **Marianna Uutinen**. Nykytaiteen tunnetuimpiin tekijöihin kuuluva Uutinen on myös yksi tunnetuimmista suomalaisista nykytaiteilijoista maailmalla.

Marianna Uutinen

Hänellä ei ole ollut omaa näyttelyä synnyinkaupungissaan, ja hän on ilmoittanut tuovansa työnsä mielellään pappilaan. Vielä tämän viikon ajan hänen töitään on esillä Kählerä- ja Piippo-galleriassa Helsingissä.

Muut kesänäyttelyt ovat Antti

Leinosen karhukuvia Kuusamosta, **Maija Pennan** petsi- ja japaninmuseopiirroksia, Pieksämäen kuvataiteeseuran kesinäyttely, Pieksämäki-Seuran valokuvanäyttely Sinun polullas koulutie ja **Mari Tamminen** akvarelleja.

Kesäksi pystytetään jälleen myös rouva **Syvi Kekkonen** elämäntyttöä esittelevä huoneenäyttely Syvin kamari. Pappila on hänen syntymäpaikkansa ja hänen etunimellään kantavat pappilan kesätoiminta ja jokakesäinen kirjallisuustapahtuma Syvi Symposiumi.

Pappilan kesäteatterinäytelmä on Lumikki ja seitsemän kääpiötä. Pihalla vieraillee jälleen myös Maarianvaaran kesäteatteri näytelmällään Nummisuutarit.

Lelumuseo kellarista vintille

Käverän kellarissa aikaisemmin toiminut Lelumuseo Unelma on muuttanut Iso-Pappilan vintille. Museo muuttuu lelumuseosta lastenmuseoksi.

Museon kokoamisesta vastaa Mikkelissä kulttuurituottajaksi opiskeleva Niina Frilander, joka on tuttu näky pappilan kesässä. Hän on ollut kesätöissä pappilassa jo neljä vuotta peräkkäin.

– Idea lähti siitä, kun opiskelen kulttuurialaa ja aloin miettiä opinnäytetyötä. Lapsille on todella vähän museota Etelä-Savon alueella, joten tällainen idea tuntui hyvältä, Frilander kertoo.

Lastenmuseon suunnittelun ja kokoamisen hän aloitti tammikuussa ja avajaiset järjestetään samaan aikaan pappilan kesäkauden avajaisten kanssa.

– Olen tällä hetkellä toisessa Mikkelissä, mutta jokaisen vapaan viikonlopun tulen viettämään siellä Pieksämäellä, Frilander nauraa.

Lastenmuseoon on kootu vanhasta lelumuseosta ta-

vara. Frilander on saanut myös yksityisiltä omistajilta tavaraa joko lahjoituksina tai lainaan.

Lastenmuseoon on suunnitteilla myös puuhapisteitä lapsille.

–Yhteen pisteeseen tulee ainakin satuteltta ja toiseen pisteeseen jonkinlainen leikkipiste, jossa lapset oppivat leikkimään heidän isovanhemmilleen tuttuja vanhoja leikkejä, Frilander paljastaa.

Tara McLees

Käverän kellarissa aikaisemmin sijainnut lelumuseo on muuttanut Kulttuuripappila Sylvin vintille. Museo avautuu pappilan kesäkauden avajaisten yhteydessä, Ilkka Seppä kertoo.

Pappilan kesä on täynnä tohinaa

Pappilan kesään kuuluu myös paljon muuta kuin uusi lastenmuseo. Tänä vuonna vietetään Sylvi Kekkosen 110-vuotissyntymäjuhlaa, joten tämä tulee näkymään pappilalla pitkän kesän.

– Sylvin nimipäivänä 8.8. järjestetään suurempi juhla kuin aikaisempina vuosina, Ilkka Seppä paljastaa.

Ennen Sylvin päivää juh-

listetaan kuitenkin kevättä perinteisellä *Laulu keväälle* -tapahtumalla vapunpäivänä.

– Olemme jälleen saaneet kuin tilauksesta keväiset säät sulattamaan lunta ja kuivatamaan pihaa. Tapahtumassa esiintyy tuttuun tapaan Pieksämäen Mieslaulajat ja totta kai paikalla on myös Sylvin vanhan auton näköinen Mini Morriskin.

Pappilan kesäkausi alkaa 11.6. Tuolloin avautuu myös uusi lastenmuseo.

Pappilan kesäteatterissa nähdään tänä vuonna näytelmä *Lumikki ja seitsemän kääpiötä*, jonka ensi-ilta on 15.6.

– Lisäksi saamme jälleen Maarianvaaran kesäteatterin vieraksemme. Tällä kertaa he esittävät näytel-

män *Tulitikkuja lainaamassa*, Seppä kertoo.

Musisointia puistikossa

Näyttelyssä on tänä kesänä esillä niin luontoa Antti Leinosen karhukuvien muodossa kuin kansainvälisesti arvostetun pieksämäkeläisläh-

toisen Marianna Uutisen moderneja töitä.

Pieksämäki seura puolestaan jatkaa tänäkin vuonna perinnevalokuvien näyttelyä.

– Lisäksi Nelisävel kvartetti tulee esittämään puistikonsertin ja Sylvin nimipäivään on myös suunnitteilla orkesterivierailua. Pappilan kesä on taas täynnä toimintaa, Seppä sanoo.

NIINA FRILANDER kokoaa Lastenvintti Unelman.
Se on uutta Pieksämäen pappilassa. **PÄIVYRI 10**

SEIJA LAITINEN

Kuinkahan tämä teltta oikein kootaan, pohtii Niina Frilander. Vanhasta Soppu-teltasta tulee lapsille puuhapaikka Pieksämäen Iso-Pappilan ullakolle.

LÄNSI-SAVO 17.5.2010

Käpylehmiä vieraskirjaksi

Niina Frilander pystyttää Pieksämäen Iso-Pappilan ullakolle lastenvinttiä. Hän haluaa ilahduttaa pienillä asioilla.

KASVOTUSTEN

Seija Laitinen
PIEKSAMÄKI

HARVA OPISKELIJA tekee opinäytetyönään melkein museon. Mikkelin ammattikorkeakoulussa kulttuurituottajaksi opiskeleva Niina Frilander pystyttää lasten historiaa ja leluja esittelevän Lastenvintti Unelman Pieksämäen Iso-Pappilan ullakolle.

Aluksi ullakolle suunniteltiin

lasten museota, mutta tiukkojen museomääräysten vuoksi niistä päätettiin luopua.

Ullakolla on ollut esillä Pieksämäen kotiseutumuseon esineitä. Neljä kesää pappilassa työskennellyt Frilander totesi kävijöiden toivovan sinne jotain uutta. Ajatus lasten näyttelystä syntyi, kun Tarja Kuronen ja Eija Vatanen-Siltari tarjosivat pappilaan nukke- ja lelumuseo Unelmaansa Kähverämyymälän kellarista.

Oma lapsuuden museomuisto liittyy Savon radan museoon Pieksämäellä.

KOKOELMAN pääosan muodostavat Unelmassa olleet lelut ja Pinuken teatterinuket. Lisäksi

pieksämäkeläisiltä kerätään lasten arkeen liittyviä esineitä.

Kokoelma on jo karttunut muun muassa vanhoilla lastenvaunuilla, pinnasängyllä, vaatteilla ja potkulaudalla.

Suunnitelmia Frilanderilla on valtavasti, mutta tilaa ei ole kovin paljon, kun sinne halutaan myös puuhapaikka lapsille.

–Ullakko on visuaalisesti kaunis ja vähän jännittävä paikka. Esi-merkiksi Pinuken nuket sopivat sinne hienosti, Frilander sanoo.

Hän on kiinnostunut perinnekulttuurista ja teki proseminaariryönsäkin vanhojen eteläsavolaisten museoiden elävöittämisestä. Tulevan kesän hän työskentelee Juvan museossa, Karjalaisten museossa ja Kuninkaankartanossa.

–Halusin välillä tehdä jotain muuta, vaikka täällä pappilassa olisi varmaan ollut työtä.

OMA LAPSUUDEN museomuisto liittyy Savon radan museoon Pieksämäellä.

–Mieleen on jäänyt sylkykuppi, hän naurahtaa.

Lapsille hän haluaa tarjota elämyksiä ja puuhailua. Soppu-teltta on suunnitella käpylehmien tekoa.

–Jokainen lapsi voisi jättää tänne yhden käpylehmän ikään kuin vieraskirjaan muistoksi käynnistään, hän pohtii.

Hän on itsekkin tehnyt käpylehmiä ja lupaa laatia ohjeet niiden tekemiseen.

–Toivoisin lasten ilahtuvan pienistä asioista. Aina ei leikkiin tarvita kalliita muovisia vemppeleitä, vaan leikin saa aikaan vähillä tarpeilla.

FRILANDER KOKOAA näyttelyä opiskelunsa ja Mikkelin musiikkiopistossa toimistovahtimestarina

työskentelyn ohella. Kiire tulee, mutta hän lupaa, että valmista on avajaispäivänä 11. kesäkuuta.

Tulevaisuus ammattiin valmistumisen jälkeen on vielä avoinna, mutta hän kertoo miettineensä jatko-opintojakin.

–Unelmani olisi saada pysyvä työpaikka, mutta tällä alalla se ei ole kovin helppoa. Työ saisi mielellään olla monipuolista.

Niina Frilander

- Syntynyt Pieksämäellä 1986.
- Ylioppilas Savonlinnan taide- lukioista 2005.
- Valmistuu joulukuussa kulttuurituottajaksi Mikkelin ammattikorkeakoulusta.
- Asuu Mikkelissä insinööriksi opiskelevan avomiehen, kissan ja koiran kanssa.
- Harrastaa lentopalloa.

Esineillä

On kuljetuksen ja näyttelyn aikana voimassa olevat vakuutukset____

Ei ole kuljetuksen ja näyttelyn aikana voimassa olevia vakuutuksia____

Esine/Esineet on vakuutettu

_____ Vakuutusyhtiössä

_____ € arvosta

Lainan antaja vastaa siitä, että lainattavat esineet ovat sellaisessa kunnossa, että ne kestävät näytteille asettamisen edellyttämän käsittelyn ja kuljetuksen. Esineiden pakkauksen suorittaa lainan antajan henkilökunta / Lasten museon henkilökunta. Lasten museo huolehtii lainattavien esineiden turvallisuudesta ja kuljetuksesta.

Lasten museon vahingonvastuu lainattavasta esineestä alkaa sillä hetkellä kun esine siirtyy museon edustajan tai kuljetusliikkeen edustajan haltuun lainaajan tiloista. Vahingonvastuu esineestä päättyy, kun esine palautetaan lainan antajan (tai lainan antajan osoittaman henkilön) haltuun, jolloin lainan antaja kuittaa esineen takaisinsaaduksi. Lainaaja on velvollinen avaamaan kuljetuspakkauksen niin pian kuin se on mahdollista ja toteamaan esineen kunnan kuljetuksen jälkeen sekä ilmoittamaan välittömästi Lasten museolle mahdollisista vahingoista.

Menettely vahinkotapauksessa: Lasten museon henkilökunta on velvollinen ilmoittamaan välittömästi tietoonsa tulleista vahingoista lainaksi antajalle.

Lainan antajan allekirjoitus:

_____/____20__

_____

paikka ja aika nimi

Lainaajan allekirjoitus:

_____

_____

Paikka ja aika nimi

**Tätä sopimusta on tehty kaksi yhtäpitävää kappaletta.
Yksi lainan antajalle ja yksi lainaajalle.**

